

РАБОТНИКЪТЪ

(LE TRAVAILLEUR)

ЦѢНА:

3 мѣс. 1 л. 25 ст., 6 м. 2 л. 50, 1 г. 5 л.

Въ странство: 7 лева.

10 стотинки всѣки номеръ

ВСИЧКО, ЩО СЕ ОТНАСЯ ДО ВѢСТНИКА, СЕ ИСПРАЩА

ДО РЕДАКТОРА И. ХР. ГАБРОВСКИ.

ТЪРНОВО.

АБОНИРАНИЕТО СТАВА:

Търново, у редактора

и Шуменъ, печатница „Основа“.

НАШИТЪ НАЕМНИ РАБОТНИЦИ

Социалъ-демократичес. партия.

Въ единъ отъ миналитѣ броеве на паритозни вѣстникъ гдѣхме, колко безза-
а. Междитно описватъ положението си самитѣ
иподушани наемни работници. Това поло-
женіе вече го съзнаватъ мнозина отъ
гдѣхъ и сами го описватъ. Думата ни
ботата за възвръщането, съ което се обърнаха
които двамата словослагатели на една отъ
гдѣхъ работниците, лѣмъ своятѣ
и другари по занаятъ. Онеправданіето,
то сто сполѣти двамата работници-пе-
тъ саботари, е обща сѣдба на всички наемни
гата. Работници. Противоположността на
икъ интереситѣ на господаритѣ и на ра-
ботниците винаги, додѣто ще има ек-
сплоататори и експлоатирани, ще се
отдѣлва вътрѣшва съ печувано онеправданіе на
ласило работниците. Експлоататоритѣ винаги
примеже стараятъ да иземучатъ отъ соковетѣ
всички на работниците най-голямъ печалба.
а. Общомъ тѣ видятъ, че отъ работника
не се даватъ да иземучатъ такава печалба.
За да видятъ еднаго нехѣрнитѣ на улицата,
Прѣсметъватъ условията и общанията
големъ дадени на работниците, и безъ всѣ-
ни жалостъ ги пѣдѣтъ гладни и безъ
рѣдства за живѣние. Такава е сѣд-
бата на наемнитѣ работници. И тази
която сѣдба ще става толкова по-зла, колкото
по-нататѣкъ вървимъ. Катадневно по-
ложението имъ става по-лошо. Това
рѣдба да го не забравятъ всички на-
ни наемни работници, безъ изключе-

ние. Ония работници, които днесъ смѣ-
татъ, че имъ е сигурно положението,
утрѣ могатъ да испаднатъ въ най-го-
лямъ безисходна пужда и да исплатъ
всичката горчивина на несправедливостъ-
та, която живѣе въ обществото, бла-
годарение на дневнитѣ общественни
наредби.

Едно коренно подобрѣние въ живо-
та на народитѣ може да се получи
само тогава, когато се отмахнатъ
дневнитѣ наредби, основани на ограб-
ваніето слабитѣ отъ силнитѣ, и намѣ-
стото имъ се тури социалистическата
наредба — общественното владѣние
срѣдствата на производството и обще-
ственното ползуване отъ плодетѣ
на труда. Въ социализмътъ е спасе-
ніето на народитѣ отъ дневнитѣ не-
правди. Но обждваніето на социализма
е възможно когато политическата сила
съ която днесъ се распорѣждатъ ек-
сплоататоритѣ, мине въ рацѣтѣ на
социалистическата партия. А това за-
виси напълно отъ работническата
класа.

Не ще и дума, че социализмътъ нѣма
да се обжди утрѣ. Експлоататоритѣ
не тѣй лесно отекъиватъ политическата
сила. Само постоянната борба на ра-
ботническата класа, организирана въ
силни социалистически партии, може
да отпеме тази сила отъ рацѣтѣ на
експлоататоритѣ. Не стига това. Обж-
даніето на социализма е възможно
само тогава, когато работниците отъ
цѣлия свѣтъ съзнаятъ необходимостта
отъ него и се съединятъ въ междуна-
родна социалистическа партия, която

на всѣкъдѣ се бори по общъ планъ
и по обща программа. Дѣлото на со-
циализма е дѣло на всички работници
отъ цѣлия свѣтъ. Най-близката задача
на всички социалистически партии
днесъ е постоянното завладѣване на
политическата властъ отъ тѣхъ. Бор-
бата на работническата класа за по-
литическо господство ще я въспитае
политически и общественно и притот-
нона за самоуправление. Като завоезва
постоянно тази властъ, тя извоюва
въ сѣщото време различни економиче-
ски подобрѣния въ положението ѝ,
които я правятъ силна и отслабватъ
експлоататоритѣ. Кѣмъ това е насоч-
ена днесъ борбата на работниците
на всѣкъдѣ. Кѣмъ това трѣбва да бѣ-
де насочена и борбата на нашитѣ
работници.

Нашитѣ наемни работници сѣ съ-
сѣмъ беззащитни. Тѣ създаватъ печу-
ванитѣ богатства, но господаритѣ на
тѣзи създавани отъ труда на работни-
ка богатства, постѣиватъ съ работни-
цитѣ спорѣдъ волята си. Освѣтъ дѣто
жестоко ограбватъ труда имъ, въ видѣ
на *принадена стойностъ*, като имъ
платятъ една нищожна плата, но и
се распорѣждатъ съ тѣхната сѣдба,
както си щѣтъ. Нашата държава е
дѣлжна да ги защити. Но тя не ги за-
щитява. Нашата държава защитява ин-
тереситѣ само на господаритѣ, само
интереситѣ на капитализма. Тя е пред-
ставителка на капиталистическата клас-
са. Другояче тя за сега не може и да
постѣива. Нашата държава се управ-
лива само отъ буржуазната класа, отъ

нейнитѣ представители и защитници и
съгласно нейнитѣ интереси. Работни-
цитѣ могатъ да накарать държавата
да служи и на тѣхнитѣ интереси. Вѣн-
ко зависи отъ Народното Събрание. Ра-
ботниците отъ него трѣбва да искатъ
защита: трѣбва да иматъ винаги пред-
ставители въ него и на своитѣ интереси.

Да съзнаятъ нашитѣ работници вѣн-
ко това, да съзнаятъ че най-главната
естественна цѣль на тѣхната борба е
обждваніето на социализма — такава е
задачата на социалъ-демократическата
партия. Българска социалъ-демократи-
ческа партия се бори за махваніето
на дневнитѣ наредби и замѣстваніето
имъ съ социалистическитѣ. Тя изража-
ва стремленіята на работническата
класа, както се изражаватъ днесъ отъ
най-съзнателнитѣ работници въ свѣта.
Българска социалъ-демократическа пар-
тия е на страната на работниците; тя
прегърна дѣлото на работническата
класа. За работниците, които съзна-
ватъ, че подобрѣние въ положението
имъ не може другояче да се достигне,
освѣтъ както казахми по горѣ, не оста-
ва друго освѣтъ да се съединятъ съ
социалъ-демократическата партия. Това
е необходимо. Необходимо е работни-
цитѣ въ градоветѣ и селата да се сдру-
жатъ въ работнически дружества за
взаимно спомоганіе въ борба за дос-
тигване на главната цѣль на работ-
ническата класа. Колкото по-скоро
направятъ това работниците, толкова
по-скоро ще извоюватъ и различни по-
добрѣния въ положението си.

С. Д.

РАБОТНИЧЕСКОТО ДВИЖЕНИЕ

въ

началото на шестдесетяхъ години и сега.

отъ П. Акселрѣда

(Продължение).

По-големата частъ отъ работническитѣ съюзи
въ Америка се намиратъ по между си въ най-тѣсна
тѣ. Бурѣзка, поддържатъ се материално (съ пари и др.)
зала и правственно, а често пѣти вѣтхиватъ и въ формални
и договори. Сѣщото това може да се каже относно
елно другитѣ страни. Нѣщо повече. Въ нѣкои отъ
тѣхъ, напр. въ Белгия и Швейцария, работническитѣ
е въ ружества, като наченемъ отъ политическитѣ и
е Борнѣячѣйскитѣ и свършимъ съ благотворителнитѣ,
е остъ какъвто и да сѣ направление, сѣ малко или
ного формално съединени въ една национална
и е. господарственна) федерация (съюзъ). Въ
е Швейцария именно въ тази федерация влизатъ
въ реактивна два противоположни полѣса, като социалъ-
го на демократическата партия и работническитѣ друже-
ва, които се намиратъ въ религиозно отношение,
акто и въ политическо, подъ влияніето на уттра-
и онтанитѣ *). Най-послѣ, всичкитѣ тѣзи национални

(господарствени) съюзи, макаръ и да нѣматъ фор-
маленъ международенъ центъръ, се намиратъ сѣщо,
чрезъ своятѣ литературни и административни органи,
въ доста живи сношения по между си и всѣкагъ
поддържатъ освободителнитѣ успѣли на пролетари-
ата въ всѣка страна.

Безъ да уголѣмиваме, можемъ да кажемъ, че
най-близкитѣ практически идеи и стремления на
основателитѣ на Интернационала доведоха въ общо
съзнание милиони промишлени работници въ За-
падна Европа и Америка и се явиватъ основа и
сѣставни части на дѣятелността на голѣмото мно-
жество дребни и едри организации на пролетариата.
Международната солидарностъ (съгласие) на работ-
ниците и противоположността на тѣхнитѣ интере-
си съ интереситѣ на капиталистѣ, необходимостъ-
та отъ законодателно ограничѣние на работния
день и въобще законодателни мѣрки за защитава-
ние интереситѣ на трудящитѣ се — всичко това
сѣставлява за масата послѣдни агеноми (истини),
за които нѣма никакво самѣние и препирни. По
идейния прогресъ (напредѣкъ) на работниците въ
послѣднитѣ 25 г. отиде много на далечъ отъ тѣзи
най-близки практически искания на Интернационала.

работнич. съюзи влиза и дружеството отъ нѣмски социалъ-демократи
въ Швейцария, преселени и избѣгали изъ Германия, една отъ
главнитѣ задачи на което бѣше да поддържа работническата партия
въ отечеството си.

Нѣкои отъ главнитѣ положения на програмата
му, заключава въ обща форма, основнитѣ точки
въ програмата на социалъ-демократическата пар-
тия въ всичкитѣ страни. Така е 1) положението, „че
освобождението на работниците трѣбва да бѣде дѣ-
ло на самитѣ работници и че това освобождение
може да бѣде достигнато само като се *уничтожатъ*
классовитѣ; и 2) че главното средство за достига-
ние на тая цѣль може да служи само завоеваніе-
то на политическата сила отъ работническата клас-
са“. Дѣйтѣ тия положения, особено послѣдното се
е разбирало неясно или съсѣмъ не се е разби-
рало отъ повечето членове на Интернационала. Се-
га пъкъ тѣ, въ по-вече или по-малко общи, нео-
предѣлени черти, навсѣкъдѣ го съзнава най-големъ-
та частъ отъ организираната въ съюзи работничес-
ка маса. Колкото до западно-Европейскитѣ конти-
нентъ (суша), то тука измѣненото множество отъ
работническитѣ организации въ голѣма степенъ съз-
вателно вече дѣйствуватъ въ духа на горѣказанитѣ
положения на Интернационала. Но и въ Англия и
Америка мисълта за освобождението на пролета-
риата чрезъ завоеваніето на политическата сила,
по-вече и по-вече прониква въ съзнание на работ-
ническитѣ маси.

Читателътъ, който малко е запознатъ съ уче-
ніето на социалъ-демократитѣ и който е навикналъ

*) Ще забѣлжимъ тука, че въ състава на Швейцарскитѣ

НОВИ ПРОТЕСТИ

ПРОТИВЪ

ИЗМЪНЕНИЕТО НА КОНСТИТУЦИЯТА.

Получиха се въ редакцията ни и долу-изложениятъ протести отъ българските студенти въ Парижъ, Фрибургъ и Петербургъ. При всичко, че ний принципиално сме за измъненето на Конституцията, съгласно казаното ни вече въ предишниятъ броеве на нашия вѣстникъ, но даваме мѣсто на тия протести, защото тѣ изразяватъ чувствата на най-въсприемчивата частъ отъ нашия народъ — на нашитѣ бѣдници образовани граждани, мнозина отъ които, може би, ще бѣдатъ повикани, слѣдъ завършването си въ страната, да управляватъ и нареждатъ нашата държава. Като и протеститѣ:

на Парижкитѣ студенти

Предъ видъ на аномалното положение въ татковината ни, частъ отъ Българскитѣ студенти въ Парижъ, протестиратъ противъ всѣко измѣнение на „Търновската Конституция“ въ днешно време; толкова повече, че съ това измѣнение сѣ расклатватъ основнитѣ принципи, благодарение на които българинътъ спаси народността си, презъ 500 годишното си робуване.

Съ това си заявление тѣ сѣ солидарни съ всичкитѣ си другари по Европа.

на Фрибургскитѣ студенти

Подобно на нашитѣ другари отъ Бернъ, Лозанна и пр. и ний всички, на брой 15, единодушно присъединяваме свой протестъ при тия протести на поменатитѣ ни другари противъ фаталното ни предприятие — измѣненето на Основния законъ. Колкото до нашата некомпетентностъ, ний — лишени тѣ отъ порядъчнитѣ мѣстаци на достойнитѣ адвокати на реакцията, редакторитѣ на нашитѣ два официоза, нѣма що да кажемъ. Ще имъ напомнимъ само, че българската учаща се младежъ, макаръ и лишена отъ атрибутитѣ на всѣка компетентностъ, и бабашлъкъ — отъ дългитѣ мѣстаци, въ 1885 год. сѣ готовиостъ се притече на помощъ на отечеството си. Тогава сѣщитѣ редактори превъзвисяха българското студентство. Днесъ, обаче, когато се прави на отечеството ни така също едно грозно посягательство — на неговитѣ правдини, тѣзи сѣщитѣ редактори го намиратъ за некомпетентно!

Долу узаконяването на реакцията! Да живѣе Конституцията!

на Петербургскитѣ студенти

Съ крайно недоразумѣние узнахме преди нѣколко време, че се тѣкмѣло измѣнение Конституцията на нашето отечество. До като очаквахме едно опровержение на тази

новина, насъ ни изненадаха послѣднитѣ телеграфически извѣстия, че единъ законопроектъ за измѣненето на Конституцията е билъ вотиранъ на първо, второ и трето четение отъ VI обикновено Народно Собрание.

Послѣ постояннитѣ твърдениа на правителственитѣ печатни органи, че България днесъ преживѣва съвсѣмъ изключителни времена, които били оправдавали и чрезвычайнитѣ мѣрки на правителството, най-малкото право, което имаше всѣкой българинъ, то бѣ — да не допуща мисълта, че едно посягательство на Конституцията може да го сполѣти въ тѣзи критически дни. Обаче, законодателнитѣ и изпълнителни власти не се замислиха и предъ една такава сѣдбоносна мѣрка. Отъ отрицателнитѣ телеграфически свѣдения се вижда, че вотирания вече законопроектъ за измѣненето на Конституцията съдържа постановления, които ограничаватъ народнитѣ правдини и осакатяватъ конституционнитѣ гаранции на страната.

Като бѣдници български граждани, ний, тукашната учаща се младежъ, считаме за свой синовецъ дългъ къмъ отечеството, да протестираме противъ тѣзи посягательства върху народнитѣ ни правдини, толкова повече, че тѣ се извършватъ въ времена „критически“ за страната ни.

НАУЧНОСТЪТА

на

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЙ ИДЕАЛЪ.

„1-во. Да направи обществена собственостъ сѣчната на трудътъ (машинитѣ, земята, руднитѣ и т. п.), отъ една страна и ползуването — отъ друга; 2-ро, да обхване държавата въ единъ обществ. съюзъ, основанъ на економическото равенство; 3-то, социално и политическо равенство за двата пола; 4-то, еднакво и безплатно въпитание и образование за всички дѣца отъ двата пола“.

(Изъ „Программата на Бѣл. Соц.-Демокр. партия“)

Азъ ще говоря за „най-слабата страна на Научний Социализмъ“ — както се изразяватъ неговитѣ противници: за социалистическия идеалъ, както той се разбира отъ социалиститѣ изъ школата на Маркса и Енгелса.

Но защо противникитѣ наричатъ социалистическия идеалъ „най-слабата страна на Научний Социализмъ“?

Предъ Научний Социализмъ стоаха двѣ задачи: 1-вата — да мотивира злото, да покаже т. е. причинитѣ на злото, на общественитѣ болки, които измъчватъ днешното общество и 2-рата — да покаже сѣдствата за отстраненето на това зло, на тия общественни болки. Непълни ли той, както трѣбва, своята задача? Да. Научний Социализмъ рѣши съ по-голяма отъ всѣко очаквание точността и дългитѣ тия задачи, които Историята му тури.

„Присвояването на незаплатенъ трудъ е основната форма на капиталистическия начинъ на произвеждането и на експло-

атацията на работницитѣ; даже и въ тоя случай, когато капиталиста заплаща за работната сила на наемника пълната стойностъ, която послѣдната има, като стока, на пазаря, той все пакъ извлѣча стойностъ по-голяма отъ онай, която е заплатилъ за нея; и тая *принадлежна стойностъ* е изворътъ на капиталитѣ, които все въ по-голямо и по-голямо количество се натрупватъ въ рѣцѣтъ на имущата класа“ — ето какъ Научний Социализмъ рѣши първата задача.

Съ това рѣшение на първата задача сѣ напълно съгласни всички ония социалисти и не социалисти, които сѣ безпристрастни, у които страститѣ не сѣ задъхали разсъдъкътъ. „Тукъ Научний Социализмъ стои на върха на своята научностъ, тукъ той е чиста Наука“ — казватъ тѣ единодушно.

Какъ отговори Научний Социализмъ на втората задача? Какви сѣдства предлага за отмахването на злото, на общественитѣ болки? — Вѣрнѣе на своя *научно-материалистически методъ* при изследването на вѣщата и явленията, той, както и въ първия случай, трѣи сѣдствата за отмахването на злото, на общественитѣ болки въ самата дѣйствителностъ, въ „материалитѣ, грубо-вещественитѣ условия, при които даденото историческо общество — капиталистическото — произвежда и размѣнява своитѣ продукти“, вмѣсто да ги измисли, да ги търси въ главитѣ на най-блѣскавитѣ си представители, както правятъ утопиститѣ. И какви сѣдства за отмахването на злото намира той въ дѣйствителността?

Социализирането на трудътъ и сѣрфдоточаването сѣчватъ на тоя трудъ достигатъ най-сѣитѣ онай точка отъ своето развитие, че не могатъ повече да търпятъ капиталистическата си обивка. Тя се раскъсва. Удри частъта на капиталистическата частна собственостъ. *Експроприиранитѣ сѣ експроприиратъ отъ експроприираниитѣ*.

Социализирането на трудътъ и сѣрфдоточаването сѣчватъ на тоя трудъ — тия два закона, безъ които е немислимъ капиталистическото общество — ето „ужаснитѣ революционеритѣ“, както казва Лафаргъ. „които разрушаватъ вѣковнитѣ основи на капиталистическото общество“, ето сѣдствата за отмахването на злото, които Научний социализмъ намира въ *дѣйствителността*.

Слѣдъ казаното блѣсва предъ очитѣ ни всичката справедливостъ на думитѣ, казани отъ единъ отъ водителитѣ на французската Работническа Партия — Поль Лафаргъ: „Вий виждате, Господа, че азъ (който говори отъ името на Научний Социализмъ) не мечтая; азъ не казахъ че трѣбва да направимъ социалното движение споредъ чувствата, или споредъ идеитѣ на абсолютната справедливостъ, на абсолютното равенство; не, азъ изучихъ само явленията, които се развиватъ предъ нашитѣ очи и ви *показахъ какъ ни водятъ*... Ний, комуниститѣ отъ школата на Маркса и Енгелса, ний сме само изразители на волята на економическитѣ явления“ (Гл.

„Работникътъ“ № 6 „Коммунализъмъ и Економическата еволюция“)

Да. На знамената на научнитѣ социалисти, подъ които се групиратъ съ съвсѣмъ малки изключения всички революционни елементи на днешното общество и на които стоятъ, като крайни цѣли, думитѣ, които азъ турихъ като епиграфъ на тая статия, е написана историческата тенденция на съвременното капиталистическо общество, или, както ей-сега ни каза Лафаргъ, *линията на економическитѣ явления*.

„Но капиталистическото общество не е, че е имало оръжието (сѣлно разпитъ) на производителни сили, които правятъ необходимо социализирането на трудътъ, една страна, и сѣрфдоточаването сѣчватъ на тоя трудъ — отъ друга, което ще нанесе смъртенъ ударъ, но е породило, като сѣщо и хората, които ще употребятъ това оръжие“ — *организиранитѣ отъ капиталистическата класа работници, които сѣ своитѣ интереси насамъ работитѣ*.

Ето защо социалиститѣ въ Западъ, Европа и Америка се обръщатъ къмъ наемни работници и ги организиратъ въ *политически и классови партии*, ето защо не се обръщаме къмъ нашитѣ работници, слѣдъ като имъ казваме, че за тѣхъ спасение вѣтъ отъ социализмътъ, ги поканяме да вѣзватъ въ редоветѣ на Българската Социал-демократическа партия.

Ще се откликнатъ ли нашитѣ работници на нашия искрѣнъ зовъ? — Да, рано или късно — това ще зависи не малко и отъ нашитѣ социалисти, отъ тѣхната професия — тѣ ще се откликнатъ. Тогава ще имаме една силна социалистическа партия, каквито има въ всички напредъщи страни на Западъ, Европа и Америка, руто ще измѣни дѣйствителнитѣ отношения на силитѣ“ за въ своя полза, ще работи за прогресътъ и ще се достойно представя на реакцията при такива грѣшечки, каквито е измѣненето на Конституцията въ „реакционенъ смисълъ“.

Съ това рѣшение на втората задача всичкиятъ му подробности сѣ напълно изгласни само научнитѣ социалисти, или социал-демократитѣ. Тука ставатъ раздѣленията и подраздѣленията, които не влизатъ въ кръгътъ на моитѣ задачи. (Слѣдъва)

НАШИТѣ ЗЕМЛЕВЛАДѢЛЦИ.

И така, казахме въ миналия брой по-голямата частъ отъ нашитѣ земеделѣнци отпадна, съсипва се и жгубва земята и сѣдствата за обилотъ и работническото ѳ. По-голямата частъ е тѣхъ ги очаква съсипия и робуване на нѣколцина чифликчии, капиталисти и на сиромашията. Дребното земледѣлие не може да вирѣе; него го поглъща едрото, което отнема земята отъ рѣцѣта на земледѣлца и я събира въ нѣколко големи земеделѣдѣния, които работятъ земята, за да печелятъ.

къмъ мнѣнието за тѣхъ, че тѣ сѣ плодъ способенъ да вирѣе само на нѣмска почва, такъвъ читателъ остава да си припомни казанното распространение на това учение въ цѣлия свѣтъ. Приведенитѣ отъ насъ долу факти до очевидностъ потвърждаватъ справедливостта на нашитѣ общи затѣлѣжки за успѣхитѣ на социалната-демократия въ всичкитѣ напреднали страни.

III

Предварително ще укажемъ на една отъ най-важнитѣ особености, която отличава социалната демократия отъ другитѣ общественни групи, преслѣдующи тѣзи или други социални и политически цѣли. Повечето отъ другитѣ партии, съюзи и т. п. насочватъ всичкото си усилие и сѣрфдоточаватъ всичкото си внимание изцѣло на въпроси и задачи, непосредствено осъществими. Тѣй нарѣчената „злота на деня“ съставлява единствено или почти единствено съдържание на программата имъ, а непосредствениятъ успѣхъ за осъществление на близкитѣ искания на тази программа служи за тѣхъ единствено мѣрило за оцѣнение плодотворността на усилията имъ. Тѣхни противници се явяватъ ония групи, които се поставятъ относително масата на населението въ положение на секта, които пренебрегватъ катадневнитѣ нужди и интереси на послѣднитѣ и които изключително се стремятъ къмъ свои послѣдентъ „идеалъ“. Представители на първия типъ отъ общественитѣ

групи се явяватъ въ работническото движение тѣзи запалъчии и политически общества, които стоятъ вѣтъ отъ посредственното или непосредственното влияние на социалистическия елементъ; представители на втория типъ се явяватъ въ сегашно време анархическитѣ кружоци — и то, въпрочежъ, сѣ голями предпазвания, тѣй като тѣ не на всѣкъждѣ могатъ да се удържатъ на обзачитѣ сфери съ своето отрицателно отношение къмъ частнитѣ реформи на социално-политическия строй. Колкото се отнася до программата на социал-демократическата партия, то ръководящото ѳ начало е било формулирано преди 40 години отъ Маркса и Енгелса въ Коммунистическия манифестъ: „Тий (комуниститѣ, а по сегашната терминология „социал-демократитѣ“), се борятъ въ името на най-близкитѣ интереси и цѣли на работническия класъ, но въ *сѣщото време*, тѣ иматъ предъ видъ *бѣдливостта* на движението (курсътъ е нашъ) т. е. неговата послѣдняя цѣль — въдворенето на социалистическия строй“. А тѣй като главното сѣдство и първата крачка въ пътя за осъществяването на тая цѣль може да служи, по възрѣнията на социалната-демократия, само извоюването „политическо могъщество отъ пролетарията на цивилизованиитѣ страни, то въ тази страна тѣ и насочватъ своитѣ главни усилия, като участвуватъ въ всичкитѣ стѣлкновения на труда съ капитала, и, като взематъ принципативата на борбата върху си, борятъ се въ името на най-близкитѣ цѣли и интереси на работническия класъ.

Съобразно съ това възрѣние, германската социал-демократическа партия още отъ 60-титѣ години прие программата, състояща отъ двѣ главни логически свързки, но, по характеръ сѣ свършенно различни части: първо, резюмиранитѣ нейнитѣ основни социално-политически възрѣвания: цѣли; второ, — редъ конкретни политически и економически искания за обезпечение „най-близки и интереси на работническия класъ“ вътъ отъ съвременното общество. Първата частъ на программата е послѣдната цѣль на работническото движение: обществениятъ идеалъ, къмъ който то се стреми. Втората — отбѣлѣзва пътя, по който то се движи и стѣпалата на стѣлата, по които пролетариата се качва за постигането на тая цѣль. Възможна е по-широка политическа свобода и парвършенно демократизиране (народно управление на държавитѣ, окръжнитѣ и общински управитѣна право, тайно подаване на гласовѣтъ, неограничена свобода на печата, събранията, сдруженията и до всѣобщо безплатно и задѣлжително образование и унищожението на църковнитѣ палози и замѣненъ имъ съ прогресивни, споредъ прихода налози, маленъ (опредѣленъ) работенъ денъ, запрещение на дѣтския трудъ и законъ за „запазването на здравето на работницитѣ“; тѣ иматъ право чрезъ избрани отъ тѣхъ инспектори да контролиратъ (надгледватъ) руднитѣ, фабричитѣ, заводитѣ и домашната промишленостъ — тѣ сѣтѣ сѣтѣ отъ най-близкитѣ искания, които сѣтѣ

Да видимъ сега, какъ могатъ нашитѣ земеделци да се спасятъ отъ робството, въ което ги поставятъ и ще поставятъ. Първо виждатъ спасението на нашитѣ земеделци въ работенното земия съ машини и изобщо съ по-добри начини. Противъ това нищо не може да се каже, ако, наистина, нашитѣ земеделци да можеха да работятъ земия съ машини и съ по-добри начини. Но при сегашното положение на работитѣ да кажемъ на малкия земеделецъ, който има само 4-5 уврата земя, работи съ машини и съ добри начини, все едно е да рѣчимъ на работния сиромашъ, който нѣма съ какво хлѣбъ да си купи, бѣтъ тържени мѣсо. Добъръ съветъ е, като свѣтъ, но да видимъ може ли да се изплати той.

Да се работи съ машини всичко е най-полезно. Но за да се работи земия съ машини трѣбва да бѣде много един рѣкъ и да е на едно мѣсто. Малкото земя съ машини съвѣтъ не може да се работи. Малкото земя да не бѣ съ прости сѣнча не може да се работи; не изнася. А у нашитѣ земеделци земия е по-малко става, отъ който казахме въ миналия прѣходъ. Тука пакъ ще кажемъ, че помъ земята отъ общо владѣние на голѣмитѣ земеделчески домакинства или на заможни се раздробява между мнозина малостоятелни домакинства; помъ е частно владѣние на всѣки домакинъ, ти вече не можешъ да се дрои на сѣ по-малки парцели. Така е било на всѣкъдѣ, така е и у насъ. Едно селско домакинство имало 20-30 уврата земя, слѣдъ пораста на дѣцата и раздѣлата имъ земя се раздробява на таква малки късове, които не може да се работи и се пада. Ще рѣчатъ, че земеделцитѣ да си купятъ още земя. Но отъ какъ да се взематъ пари за да я купятъ? Като се знае, едно земеделческо домакинство съ 20-30 уврата земя не може да некара прехраната си и да плати данъцитѣ. Съ какви сръдства да си купи земя? Ще се намѣрятъ и табукува, които ще кажатъ, че държавата нѣма да улесни нашитѣ земеделци да си купуватъ земя. Но и да рѣчимъ, че това стана, пакъ положението на по-големата частъ отъ нашитѣ земеделци не става по-сигурно. Цѣлъ работещественото свойство на частното владѣние земия да се дрои не се

избѣгва. Дробенето ще се продължава въ всѣко ново поколѣние и подиръ едно ново поколѣние повечето отъ селенитѣ пакъ не ще иматъ земя. А пакъ при дневната въшла конкуренция и при дневнитѣ наредби земия твърдѣ бърже се изплатва отъ рѣцѣтъ на малкитѣ земеделци. Въ нѣкои други държави правили сѣ таква опити — давали сѣ земя на селенитѣ. Но съ това нищо не имъ се помогна. Скоро най-големата частъ отъ селенитѣ бѣха принудени да оставятъ земия и да се изселитъ въ градовѣтъ и на чужбина.

Ще рѣче, съ нищо не може да се помогне на нашитѣ земеделци, докѣто земия е частно владѣние. Спасението е въ общото, задружното владѣние и работенно земия. Тогава може да се работи земия и съ най-скъпи и най-нови машини. Да се преобърне земия и сръдствата съ които се обработва — машини — отъ частно владѣние въ обществено — тамъ е спасението на по-големата частъ отъ нашитѣ селени.

Но сега земия и сръдствата за обработването ѝ сѣ частно владѣние и сѣ повече и повече ставатъ частно владѣние на нѣколцина. Какъ могатъ тѣ да станатъ общо владѣние? Това зависи отъ хората. Да кажемъ за примѣръ така. Да рѣчимъ, че селенитѣ се надуматъ и се съгласятъ да съединятъ земитѣ си и всѣки сръдства, съ които обработватъ земията, поскатъ отъ държавата машини за работенно земия и хора, които да управляватъ и поправятъ машинитѣ, ако би да се случитъ, и изработеното да се распредели между всѣки, които работятъ, всѣкому споредъ колкото му е нужно, както преди 40-50 години сѣ живѣли нашитѣ голѣми селски домакинства или задружитѣ. — това ще бѣде общо владѣние и общо ползуване. А за работенно земия време, когато земия не може да се работи, могатъ въ селата да се направятъ обществени фабрики, съ обществени машини, въ които да се работятъ други потребности за живѣние.

Не ще и дума, че лесно е да рѣчимъ така да стане, но не е лесно да се обиде това. Трѣбва по-големата частъ отъ народа да разбере, да се провикне съ съзнание, че само така е полезно за всѣки да се живѣе. Но хората разбиратъ, кое е по-полезно, когато се настрадатъ и видятъ, че

другъ пътъ за по-честито живѣние нѣма. Както видѣхме въ миналий брой на този вѣстникъ, днесъ всѣки мислятъ, че като живѣе всѣки за себе си, като „тегли всѣки на банка“, по-добъръ било. И за това на всѣкъдѣ по селата у насъ днесъ се дѣлятъ. А отъ туй по-големата частъ отъ нашитѣ земеделци отпадатъ, сѣниватъ се. Да се повърнатъ къмъ общото владѣние, къмъ задружното работенно и ползуване — тамъ е спасението на нашитѣ земеделци.

Не стига само това. За да може такава една наредба да бѣде трайна, да има полза отъ нея за всѣки, не стига да се обиде само въ едно мѣсто. Необходимо е ти да стане на всѣкъдѣ. И при туй, трѣбва въ всѣко да се работи общо и съ общи сръдства и да се ползуватъ всѣки, които работятъ. Съ други думи — трѣбва да се направи единъ превратъ въ цѣлитѣ дневни наредби. Трѣбва тѣ да се махнатъ и на мѣстото имъ да се турятъ нови, основани на общественото владѣние сръдствата за работенно — земията, фабрицитѣ, машинитѣ, рудницитѣ и всѣки сръдства за съобщение (железницитѣ, параходитѣ и т. н.) — и на общественото ползуване отъ изработеното, като всѣко се урежда и управлява отъ самия народъ.

И така; спасението и на селенитѣ е въ общото владѣние сръдствата на производството и общото ползуване отъ плодотѣ на общия трудъ. Или съ други думи, въ социализма.

Какъ да се достигне това, вече се каза въ по-миналий брой, когато говорихме за нашитѣ запаятци. Земеделцитѣ, които съзнаватъ, че другагѣ нѣма за тѣхъ спасение, освѣтъ въ общото владѣние и ползуване, трѣбва да се съединятъ въ дружба земеделчески и да се борятъ за тази цѣль, за своето спасение отъ теглата и мѣнитѣ. За сѣмъто се борятъ и социалитѣ, съединени въ една социалистическа партия, българската социално-демократическа партия. Българската социално-демократическа партия се бори и за много други подобритѣ въ положението на цѣлия народъ, за които по-нататѣкъ ще говоримъ и нинемъ още много. Но най-главната ѝ цѣль е да даде да разбератъ нашитѣ работници, нашитѣ запаятци и нашитѣ земеделци, че тѣхното спасение отъ дневнитѣ тегла е въ мах-

ването на дневнитѣ наредби, основани на частното владѣние сръдствата на производството. Въ това послѣдното е изворѣтъ на всѣки дневни злини и злощастия, които испитва най-големата частъ отъ народитѣ. Да се махнатъ тѣзи наредби и да се нареди, както казахме по-горѣ — тамъ е спасението. За това се бори Българската социално-демократическа партия. Ще рѣче, българската социално-демократическа партия се бори за освобождението и на нашитѣ земеделци отъ теглата, които теглятъ днесъ и които ги очакватъ. А отъ това е ясно, че нашитѣ земеделци, които съзнаватъ, че новата партия се бори за тѣхна полза, трѣбва да ѝ се притекатъ на помощъ, да се съединятъ съ нея и съ общи сили да се работи за вѣстържествуването на народното дѣло.

Д. В.

ИЗЪ ОБЩЕСТВЕННИА ДНЕВНИКЪ

Борбата съ идентъ и нехода ѝ. — Нѣкои исторически факти върху тѣзи борба. — „Неоспоримия естественъ принципъ“ и необходимостта отъ социализма. — Рихтеровата книга „Добъръ дошелъ социализмъ“ и Августъ Бебелъ.

(край)

Но противницитѣ на социализма не само отъ тази страна се мѣчатъ да оборятъ социалистическия идеалъ. Тѣ сами измислюватъ единъ социализмъ и сами го оборватъ. Това е сѣ едно — човѣкъ да направи единъ кули отъ хартия и да си въобрази, че сѣмъ е най-яки кули, и земе да ги събара съ една храбростъ, съ каквато знаменития Доу-Кихотъ е събарялъ вѣтрениитѣ воденици. Сѣмъто правятъ и нашитѣ противници; тѣ си строятъ сами социалистически кули и сѣтѣ сами пакъ ги събарятъ лесно-лесно. Впрочемъ, не само нашитѣ противници сѣмъ такава; такива сѣмъ противницитѣ на социализма на всѣкъдѣ. За примѣръ, тука ще покажемъ, че така прави и нѣмеца г. Рихтеръ въ книгата си — „Добъръ дошелъ социализмъ!“, за която говори и в. „Свобода“ въ своята статия „Социалистически прѣсметки“ съ такива голѣми хвалби и препорѣки. Между това, въ тази книга нѣмеца г. Рихтеръ описва едно фантастическо, измислено общество. Социалитѣ сѣмътатъ за ненаучно да описватъ подробно наредбитѣ на бѣдѣщото социалистическо общество. Тѣ всѣкога говорятъ само едно; а именно, че е неизбежно да се провъзгласятъ за обществено владѣние всѣки сръдства на производството — земията, фабрицитѣ, машинитѣ и другитѣ сръдства — и че това ще бѣде, защото тамъ отива развитието. Вънъ отъ това тѣ описватъ позлата отъ такъвъ социалистически превратъ. Но какъ ще се нареди обществото по-нататѣкъ, тѣ сѣмътатъ за ненаучно и фантастично да се

мансватъ втората частъ на програмата на германскитѣ социално-демократи. Като се борятъ за тѣзи дѣла, послѣднитѣ иматъ предъ видъ двойна цѣль: въ една страна, подобритѣ на работницитѣ въ материално (отъ кѣмъ прехраната), умствено и въ нравствено отношение, а отъ друга — приготвение на нѣмъ за „завоевание на политическата сила“, — близъ извършването на социалистическия превратъ.

Ясно е, че успѣхитѣ на партията отъ кѣмъ нѣмъ и другата страна сѣмъ тѣсно свързани по между си и въ по-голема или по-малка степенъ сѣмъ служатъ за въ полза на прѣсѣдваната ѝ цѣль. Нейсе на практическа задача се явива, най-сѣмъ, уголтвването активитѣ (дѣятелнитѣ) и резервитѣ (запаснитѣ) сили на организирания армия на пролетариата, успѣвание популярността (известността) на социално-демократическитѣ тенденции (стремления) на народната маса и въобще възбуждане въ нея знателно недоволенство противъ буржуазний строй.

Като излиза отъ тази гледна точка, социалната партия оцѣнява своитѣ успѣхи не толкова съмъ числеността на своитѣ завоевания въ областта на реформи (преобразования), колкото резултатитѣ (плодотѣ) на своята пропаганда и агитация за развитието на классовото сознание и растението на боевитѣ (готови за бой) сили на пролетариата. Нейната программа на тактика (начинъ на дѣйствието) има за цѣль не само да се достигне непосредствени материални и умствени, а преди всѣко и главно, постоянното, непрекъснатото воспитание за да извърши социа-

листическитѣ превратъ. Систематическата (постоянна) борба, въ името на „най-близкитѣ цѣли и интереси“, е оная школа, въ която се извършва това воспитание на работническия класъ — и въ теоретическо и въ практическо отношение. Като организиратъ и разширяватъ тази борба, въ която преднитѣ рѣшителни редове съзнателно насочватъ работническата класа къмъ главната ѝ цѣль — завоеването на политическата сила — социалната партия така „запазва“ бѣдѣщността на движението презъ цѣлото му развитие, т. е. приготви условията за побѣда на социализма надъ капитализма.

Ний вече видѣхме, че социално-демократическитѣ възгледи бѣе непознати въ началото на 60-тѣхъ г. не само отъ развитата частъ на пролетариата, но и отъ повечето рѣководители на тази частъ. Въ самата Германия социално-демократическитѣ учения бѣе усвоени тогава само отъ нѣколко единици. Даже програмата на Лассаловския съюзъ, който е турилъ началото на съвременното работническо движение въ Германия, не е ималъ отпечатѣкъ, въ значителна степенъ, отъ чужди възгледи, ако не противорѣчни на учението на социално-демократитѣ. Само въ края на 60-хъ год., до нѣйдѣ подъ влиянието на усиленитѣ вънни на работническото движение вътрѣ и вънъ отъ съюза, често подъ наляганieto на дѣятелността на марксиститѣ — на Либкнехта, Бебеля и създаденитѣ отъ тѣхъ работнически групи, програмата и тактиката вънъ пълно демократическо направление. Въ

1869 година работническитѣ групи създадени отъ послѣдователнитѣ марксисти, тѣй се размножиха и придобиха такова значение, щото тѣ можаха да се организиратъ въ „социално-демократическа партия“. Известно е, че въ романскитѣ страни рѣшителното закрѣпване на социалистическитѣ елементи къмъ социално-демократизма преди всѣко се показва въ Франция и Белгия, приблизително около 1877 г. Въ Франция П. Лафаргъ и бившия анархистъ Гедъ издаваха въ това време журнала „Равенство“, въ който открито излѣзоха привърженици на социалната демократия. Въ Белгия инициативата на такова обръщение на работническото движение излѣзе изъ сръдата на Фламандскитѣ социалисти. Слѣдъ това се распространи и въ другитѣ социалистически групи въ Белгия, като получи особено релефно (ясно испъкнало) изражение въ манифеста, който биде съставенъ тамъ въ 1877 г. на международний работнически конгресъ. Този манифестъ биде разгледавъ отъ Белгийскитѣ социалисти и приетъ отъ множество делегати (пратеници). Той до толкова релефно изразява характера на социално-демократическата тенденция, щото като начнемъ отъ края на 70-хъ г., той унищожава на всѣкъдѣ, както фанатическото сектанство (стремление за образуване на секти) на анархиститѣ, така и грубия емпиризмъ на работническитѣ общества отъ английскитѣ типъ, за което ний сѣмътаме за неизлишно да го приведемъ тукъ.

(Слѣдва)

простираме. Да се нареди живота на цялото бъдеще общество е работа на човешките, които ще го уреждат и зависят от тяхното развитие.

Но противниците на социализма отиват по-нататък, дават воли на фантазията си и рисуват едно социалистическо бъдеще съвсем фантастично. Така поставя и г. Рихтер в своята книга „Irrelehren“

— „Добър дошел социализм!“ Той между другите фантазии ни разправя, как неговия брат Фриц в бъдещето общество ще бъде раздѣлен от своята годеница г-ца Агнеса. Разбира се, че на тези два влюбени глѣбчета в бъдещето общество ще имъ бъде съвсемъ лошо. Наистина, днесъ милиони работници се раздѣлят от семейството и дѣцата си, отиват да работятъ въ различни фабрики безъ да ги видятъ цялъ денъ; но тия милиони работници, види се, не сѫ толкова вѣжни, колкото различните романтични Фрици и г-ци Агнеси, та не сѣчатъ тъй горчиво раздѣлата, както тѣзи извѣжени сѣществува. Днесъ така сѣщо богатите отъ прарези животъ и отъ голѣми богатства по цяли педѣли не се виждатъ съ своите съпруги; всѣкой отъ тѣхъ си води свой животъ, а дѣцата имъ ги гледатъ и въпитаватъ „бонни“ и „нянки“. Но и тѣ, види се, не сѫ толкова вѣжни, колкото сантименталните Фрици и г-ци Агнеси, та не ги привлича семейния животъ. Впрочемъ, за успокоение на различните филистерии нека имъ кажемъ, че въ бъдещето социалистическо общество ще има толкова леснини за бързо пътуване, щото влюбените вѣжни сѣрдца всѣкога ще могатъ, като глѣбчета, да прихвъркнатъ единъ къмъ други. Така щото и въ този случай Рихтеровитѣ могатъ да бъдатъ спокойни.

Този г. Рихтеръ е написалъ своята книга противъ германската социал-демократическа партия, а най-вече противъ известното съчинение „Die Frau und der Sozialismus“ на Авг. Бебеля, единъ отъ най-видните членове на тази партия. Фалшивостта на книгата на г. Рихтера Августъ Бебелъ ни доказва въ своето предисловие къмъ дванадесетото издание на своето знаменито съчинение. Това съчинение сега се печати на български езикъ и скоро читателите ще иматъ възможностъ да се запознаятъ съ него, както и съ възраженията, съ които Бебелъ доказва фалшивостта на Рихтеровитѣ измислици. Но тукъ ний ще приведемъ единъ откъселекъ отъ това предисловие, за да видятъ до какъда читателите, какво нѣщо е написалъ г. Рихтеръ. „Както напата въ религиозните въпроси, казва Авг. Бебелъ, така също и г. Евгений Рихтеръ въ економическите и социалните въпроси излиза отъ глѣбката точка на principis obsta 1) и на non possumus 2). Азъ говоря за единия прѣстъ—въ дадения случай за социализма—а той взима цялата рѣка. Отъ тази глѣдна точка най-добрата тактика е, да смѣтаме сегашните наредби за най-добри и съ тѣхъ да доказваме невъзможността, неудобността и неразумността на всѣкакви други наредби. Между това, социализмътъ отъ неразумността и несправедливостта на сегашните наредби на обществото направо изважда необходимостта и възможността на едини други наредби“. И по-нататък: — „Но цялото това Рихтерово измисляне—основано на криви изчисления—е фалшъ (лъжа), защото въ социалистическото общество не може да бъде дума за едно съществуване на буржуазни основания съ всички милионни непронизваеми сили въ индустрията, търговията и земледелието, съ невъзможното разпъване на силата, времето и материала, но за едно обществено производство и общественно ползуване, чрезъ което продуктите на труда многократно да се умножаватъ и по единъ целесъобразенъ начинъ да се направятъ достъпни за всички.“

Отъ направения изводъ изъ съчинението на Авг. Бебеля може да се види, каква е Рихтеровата книга, която тъй много е препоръчана въ „Свобода“. Впрочемъ, противниците на социализма сѫ готови да препоръчатъ всѣка книга, която говори що-годи, макаръ и твърдѣ безосно, противъ него. То е естествено. Но още по-естествено ще бъде, ако тѣ преди да говорятъ за социализма, се запознаятъ по-добре съ това учение. Поне добросъвестността го изисква това.

Д. В.

- 1) Бъди предпазливъ.
- 2) Не можемъ.

МАЛКА КОРРЕСПОНДЕНЦИЯ.

СЛИВЕНЪ, М. Писмото получено. Въстанието изпитихме. Пишете по-често.

ГАВРОВО, Х. За другите работи. Дѣто ни съобщихте, ще пишемъ въ идущий брой. Продължавайте да ни съобщавате такива сведения.

РАЗГРАДЪ, К. Пращаме „Кой на чий гърбъ живѣе“. Пишете, и ако имате събрани пари—правете.

ПЛОВДИВЪ, Ан-ву. Чакаме отговоръ. Прекъснатите съобщения побираха, но вече сѫ изстатковени. Пишете по-скоро.

ПЛЪВЕНЪ, Г. Единъ левъ за социалистическата пропаганда въ марки получени. Здравейте!

СОЦИАЛЕНЪ ПРЕГЛЕДЪ. ВЪ БЪЛГАРИЯ ГАВРОВО.

Пишатъ ни отъ този градъ:

— Ида да ви съобща единъ фактъ, който много добръ характеризира отношенията на нашите фабриканти къмъ своите работници. Въ фабриката Веровъ и С-е Момеринъ работѣше работника Шульдесъ, по произхождение славянинъ отъ австрийските и по контрактъ за три години. Този работникъ работѣше до Септемврий 1892 год. въ Карагѣзовата фабрика, но по-късно не му се плащане споредъ условията, той напусна тази фабрика и постѣпи въ Веровата и С-е Момеринъ, които изгуби 10 наполеона отъ платата си, които г. Карагѣзовъ не поиска да му ги плати. При новите си господари той постѣпи съ контрактъ, но и контрактъ нищо не помага на беззащитните работници. Фабрикантите Веровъ и С-е Момеринъ го измислятъ така сѣщо сѣрбѣ зима, подъ предлогъ на безправностъ. Безправността, разбира се, се яви тукъ само като предлогъ, защото машинистътъ Шульдесъ въ никаква безправностъ не е забърканъ. Той е облованъ старъ човѣкъ, съ жена и дѣца. Работата е чисто експлоататорска. Наистина зимата, производството се намали и нашите фабриканти, както и всички фабриканти-експлоататори на свѣта, измислятъ работниците на улицата. Шульдесъ е машинистъ и очевидно е струвалъ на нашите фабриканти доста скъпо. Додѣтъ нмаха пужда, за да се обогатяватъ отъ чуждия трудъ, нашите фабриканти намираха още смѣтка да го държатъ и да му плащатъ споредъ контракта. Но щомъ вече не могатъ да измучватъ принадлежната стойностъ, мѣдатъ подъ какъвто и да било предлогъ да го изхвърлятъ вънъ. Така се случи и съ работника-машиниста Шульдесъ.

Последния ще намѣри, може би, като австрийски подданикъ, защита въ австрийското консулство и ще вземе, разбира се, платата си споредъ контракта за три години. Но какво могатъ да направятъ нашите български работници, които твърдѣ обикновено ги постига скѣбата на машиниста Шульдесъ, които немилостиво ги експлоатиратъ нашите фабриканти? Къмъ кого тѣ могатъ да се обърнатъ за защита?—Нѣма къмъ кого, освѣтъ сами да се зацѣпаватъ, да се сдружатъ и да искатъ защита отъ нашата държава, да искатъ да се издадатъ закони въ полза на работниците и да намалятъ немилостивата експлоатация на фабрикантите.

Другъ пътъ ще ви пиша за отношенията на работниците и на цялото население въ града къмъ закона за покровителството на капиталистите, а така сѣщо за измѣненото имъ мнѣние за социалистите, както и за нѣкои други градски работи.

ШУМЕНЪ.

Противоположността въ интересите на експлоататорската класа — капиталистите и предприемачите и на бѣдната класа испъква твърдѣ явно въ нашия градъ тази зима. Едно просто обстоятелство дойде да увири и слѣпите въ тази противоположностъ. Работата е въ слѣдующето: Тазгодишната зима излѣзе твърдѣ студена. Потрѣбнаха много дърва. Разбира се, дървата поскъпнѣха. Наши окръжъ отъ къмъ дърва не може да се оплаква и колкото зимата да бъде голѣма, никога дървата тѣ не сѫ поскъпнѣвали, както тази година. Причината, значи, не е въ зимата, а въ друго. Причината е въ безочливостта и необуздаността на нашите предприемачи. Тѣзи господа безнаказанно тази година потѣпкаха и законъ и съвестъ. Печалбата замѣсти у тѣхъ всичко. Споредъ нашите закони предприемачите нѣматъ право да се явяватъ на пазаритѣ до 12 по пладне и да купуватъ дърва. Тѣ сѫ задължени или да си купятъ гори за доставяне дърва на учре-

жденията, съ които иматъ контракти или да ги купуватъ въ селата, на мѣстото. Само въ краенъ случай се допуша да купуватъ въ пазаритѣ дърва и то послѣ 12 часа. Обаче, нашите предприемачи тази година съвсемъ безцеремонно, въпреки законите и обичаите, предъ лицето на бѣдните граждани, още отъ зори се явяваха на пазари и качваха цѣните на дървата до нечувани размѣри. Добре, че студа понамали, иначе работата можеше да вземе лоши послѣдствия. Възмущението на сиромашта растѣше. Впрочемъ, казватъ, че една коммисионна отъ нѣколко турци, най-сетѣ, се явила въ нашия градски съвѣтъ съ оплакване отъ страна на турското население отъ беззаконията на предприемачите. При всичко това, и подиръ туй оплакване, нашите предприемачи, макаръ и не така смѣло, продължаваха да се явяватъ около пазари и да качватъ цѣните. Длъжностъ е на градския съвѣтъ строго да забрани и да глобява немилостиво тѣзи предприемачи. Но....

Но бѣдната класа трѣбва да знае, че додѣто градските съвѣти въ България не минатъ въ рѣцѣта на тѣхните най-искрени защитници—социалистите, не могатъ да очакватъ отъ нашите градски съвѣти една силна защита на интересите на работниците и на сиромашта изобщо. Гарванъ гарвану очи не вади, казва една пословица. Когато градските съвѣти сѫ въ рѣцѣта на предприемачите и на тѣхните привърженици, не може да се очаква, че тѣ ще отиватъ противъ интересите на капиталистическата класа. Нека това не забравятъ бѣдните и не се лѣжатъ да избиратъ въ градските съвѣти вълци въ овчи кожи.

Д. К.

ВЪ СТРАНСТВО

Извънредния конгресъ на Белгийската Социал-демократическа партия. Общата стачка. Панаменски скандалъ и поведението на социалистите въ Франция. Свикването на народния парламентъ.

Извънредния конгресъ на Белгийската Социал-демократическа партия се откри на 13 Декемврий м. г. подъ предѣтелството на Ансели. Присѣстикуваха 625 делегати, които представляваха 325 работнически групи отъ всичките краища на Белгия. Съгласно програмата на конгреса, делегатите най-напредъ изложиха положението на работниците и тѣхното мнѣние по въпросътъ за общата стачка. Всѣки делегатъ говори отъ името на групата, която го е испратила да я представлява и да изрази нейните искания. По поводъ на това Ансели каза: „Ний не искаме да бъдемъ войници само на книга написани, както французите въ 1870 година. Ний трѣбва много точно да знаемъ положението, за да се приготвимъ за борба“. Той обърна вниманието на конгресистѣ върху сѣстивитѣ отъ прогласишето на общата стачка, която ще се преобърне въ Революция, щомъ правителството не отстъпи предъ дружини патиски на работническата класа и не признай правото на общо гласоподаване.

Отъ рапортите на всички делегати стана явно, че работниците въ цяла Белгия се напратъ въ най-възбуждено състояние и всѣки часъ сѫ готови да прогласятъ обща стачка.

Ето рѣшението на конгреса:

„Конгреса отъ 13 Декемврий като потвърдила приетиятъ отъ по-напредъ рѣшени на Работническата партия по въпросътъ за общото гласоподаване и общата стачка, обявява че правото на общото гласоподаване е единствената система, която може да се установи и партията съ всички сѣрбства трѣбва да отхвърли установяването на всѣкаква друга наредба.

Заради това рѣшава, че необходимо да се организира подъ ръководството на Главния съвѣтъ най-енергична и непрекъсната пропаганда въ полза на общата стачка, която ще се прогласи, щомъ парламентъ отхвърли общото гласоподаване. Ако се отложи за друга сесия гласуването на избирателната реформа, работниците, ще считатъ това за отказъ и ще направятъ общата стачка“.

И тъй, сигналъ за общата стачка ще даде самото правителство. Щомъ парламентъ се произнесе противъ общото гласоподаване, веднага Главния съвѣтъ ще съобщи телеграфически това рѣшение на всичките групи и тогава цялия работнически свѣтъ ще напусне работата и ще излѣзе да протестира на улиците противъ тиранията. Страхъ и трепетъ ще обземе властимащата класа. Да се прогласи обща стачка, това значи да се спрѣ работата въ всичките фабрики, работилници,

рудници, дюкани, параходи, жѣлезни съ една рѣчь да се прекъсне на производството и размѣната и да се спуси изворътъ на немилата—експлоатацията на трудътъ. Това значи още извади на явѣ всичката несъстоятелностъ на буржуазията, която не може да съществува като класа, ако не експлоатира работниците.

Общата стачка е послѣдното законно най-енергично сѣрбство за борба на работниците противъ угнетителите. Тя е лото на работническата революция, гийската ценова буржуазия трѣбва рѣши какво предпочита: война, или не.

—Панаменски скандалъ отъ денъ на по-силно се разгари и по-живо трепетъ въ Франция. Знаменития переръ Карлъ Лессенъ, а заедно съ и много други видни държавни мъже, министри, сенатори, депутати, въстанически арестувани и скоро ще бъдатъ едѣкато най-големи крадци. Сега става въ тая велика кражба сѫжъ всичките буржуазни партии. Само работническата социалистическа партия е причастна, само тя излиза чиста и търпелива отъ тоя позоръ.

Социалистите отъ разните фракции съединяватъ и се приготвяватъ за борба противъ буржуазията. На всѣкъ съ правитѣ митинги. Въ послѣдния въ Парижъ е станалъ единъ голѣмъ тингъ, на който се разисквалъ въпре какво поведение трѣбва да държатъ социалистите по Панаменски скандалъ. Гедъ е произнесалъ една пламенна рѣчь, който ний ще преведемъ най-важните части.

„Събитията тѣй бързо вървятъ, ний трѣбва да бъдемъ готови: бихъ искалъ, преди да издадемъ заповѣди, да узнаемъ какво мислятъ разквартали въ Парижъ. Азъ съмъ дошълъ не за да говоря, но да изслушвамъ.“

Азъ вече изслушахъ гласътъ на парламентитѣ. Въ Монто-Сонтъ, въ Мр. лия, въ Рубе, въ Ленцъ работническата партия е господаря на градските съвети. Тамъ всички сѫ готови. Но Парижъ тоя ли е? Настава време да изяснимъ не само изгнания опортюнизмъ, но и обикновените предъ буржуазията една, която ти не ще може да прескочи: въ едно и сѣщо време да съобщава, които компрометиратъ Републиката и сѣрбци ония, които искатъ да и ги да се назимъ и отъ Дерудеда, който да се възврънемъ къмъ Републиката, 1802 година, слѣдъ която иде Империята, оне повече отъ ония, които искатъ ре-

И ний трѣбва да искаме ревизия на сегашната обществена база.... Панаменски скандалъ не е само на Франция. Панама е перитъ състояние на всѣко буржуазно общество на всички ония, които лѣтятъ и бършатъ всичко въ стока. Струва, направи една по-интересна утопия оная на Рейнаха — именно утопия буржуата, въ мозъците на когото е сано: „Да живѣемъ отъ рентите“ сѣ, де означаватъ: „Да живѣемъ отъ незалазъ трудъ на другите“.

Ний виждаме предъ очите си партия на една класа, която изчезва. Друга класа се издига, това е пролетариатътъ, ний искате да усигурите неговото състояние, съединете се, образувайте самъ армия, съ която ще привземете въ Градския съвѣтъ, послѣ политическа власт, но още да можете на тѣхъ, когато вашите неприятели въ дивизиятъ, да употребите силата и цѣ

Събрането, слѣдъ като изслушавъ и на другите оратори, които сѣдѣхъ единъ най-енергиченъ начинъ сѣ наредба, основана на грабежа и прието, приело слѣдующата резолюция:

Да се избере една 11-членна комитетъ отъ разните фракции на социалистическата революционна партия, който е слѣдъ да вземе нужните мѣрки, за да ошъ народътъ въ Парламента (въ Бурбоналзати) въ денѣтъ, когато ще се въ каммарата, като отпрати предводителъ на възвраще къмъ войската. За тая коммисионна, е избранъ и Жюль

Народътъ нѣма довѣрие въ политици на Парламента и заради тоя самъ нека да си види събитката на крадци на държавната хазна. Самъ бѣгъ революционенъ парламентъ да тури край на всички крадци, и злоупотребления. Социализмътъ е ственния лѣвъ за всички зли въ ството.

Н. Г.—свѣ

Шуменъ, печатница „Основен